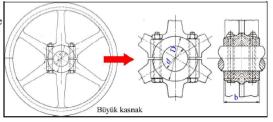


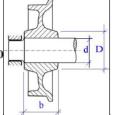
Dikkat: Şıkların başındaki © işaretinin içini düzgünce karalayarak işaretleyiniz. Puan şıklar üzerinden verilecektir, fakat soru çözümleri kağıtlar üzerinde karışıkta olsa durmalıdır. Çözümleri bulunmayan sorular iptal olur. Cevabınız yakın fakat direk şıklarda yoksa en yakın şıkkı işaretleyip, bulduğunuz cevabı son şıkka yazabilirsiniz. Şıklarda hata olduğunu düğünüyorsanız yine son şıkka yazın. İki şıkkı işaretleyenin sorusu iptal olur. Değerleri ne kadar hassas alırsanız, sonuçları o kadar yakın bulursunuz. Herkesin sorusunun değerleri ve şıkları birbirinden farklıdır. En fazla 2 kağıt kullanma hakkınız vardır. Soru kağıdı üzerindeki boş alanlara karalama yapabilirsiniz. Formül kağıdı cevap kağıdı ile birlikte verilecektir. 2. sorudaki E SAYISINI not edin. Çıkışta sonuçlarınızı siteden öğrenebilirsiniz. YERÇEKİMİ İVMESİ=9.81, Pİ SAYISI=3.14 alınız. N/KG DÖNÜŞÜMLERİNDE=9.81 kullanınız. Süre Net 105 dakikadır (1 saat 45 dk.), Başarılar...

Şekildeki gibi maden ocağında kullanılan küçük ölçekli bir yük vağonuna elektrik motoru bağlayıp hareketi onunla sağlamak istiyoruz. Hareket motordan tekerlere kayışkasnak sistemi ile aktarılacaktır. Motorla küçük kasnak Konik Pres geçme ile, Aks ile büyük kasnak Sıkma Pres geçme ile, aks ile tekerler Düz Pres geçme ile bağlanacaktır. Buna göre aşağıdaki 2 soruyu cevaplandırınız

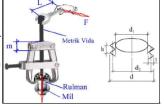
İ.Cayıroğlu







Soru-3)(20p.) Şekildeki gibi miller üzerine sıkı bir şekilde geçirilmiş Rulmanlar, özel bir çektirme aparatı ile sökülmektedir. Anahtarla aparatın vidasını çevirince rulmanın içindeki mili çıkarmaktadır. Bu şekilde vidalı, iki kollu bir çektirme aparatı tasarlamak istiyoruz. Bir işçi L=30 cm boyundaki anahtarla en fazla F=40 kg lık bir kuvvet uygulayabileceğini varsayarsak mili çıkarmak için kaç kgf uygulanmış olur. (Metrik vida M20, diş yüksekliği t=1,66mm, hatve adımı h=2,5 mm, dişler arasındaki sürtünme katsayısı μ =0,5) ©1232,87109 ©1315,0625 ©1561,63672 ©1684,92383 ©2054,78515 ©2157,52441 ©2260,26367 ©2424,64648 ©2794,50781 ©2568,48144 ©3164,36914 ©3061,62988 ©3205,46484 ©3349,2998 ©3287,65625 ©3862,99609 ©.....

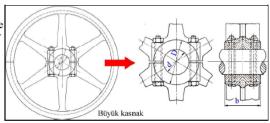


Soru-4)(20p.) Bir önceki soruda aparatın kolları ve köprü kısmı dökümden yapılmıştır. Köprü içine açılan somunun dişleri en yüksek zorlanma durumunda sıyrılmaması için <u>somun yüksekliği olan m ne olmalıdır</u>? (Önceki soru kullanılıyor ama değerler değişiyor: Eksenel uygulanan kuvvet Fö= 15000 N,Civata metrik M20, diş yüksekliği t=1,66 mm, hatve adımı h=2,5 mm, , dökme demirin emniyetli yüzey basıncı Pem=40 N/mm2 dir ©1 ©4,6 ©2,8 ©3,7 ©6,4 ©6 ©7,2 ©7,9 ©8,6 ©10 ©10,7 ©11 ©11,5 ©12,8 ©12,5 ©13 ©

Soru-5)(20p.) @ Sıkı geçmelerde gevşeme ihtimaline karşı araya birde kama kullanılmalıdır? © Doğru © Yanlış @ Şıklardaki montaj toleranslarından hangisi en büyük sıkı geçme oluşturur? © Ø30H7/Ø30h6 © Ø30H7/Ø30d6 © Ø30H7/Ø30d8 © Ø30H7/ Ø30r6 © Ø30H7/Ø30r8 © hicbiri @ Hangisi birim mil sisteminin bir ölcüsüdür © Ø30H7 © Ø30h6 © Ø30H © Ø30H Ø30H7{0,+21}/Ø30s6{+35,+48} için (\Deltamin, \Deltamaks) hangisinde doğru olarak gösterilmiştir. © (35,48) © (0,48) © (0,35) © (14,27) © (15,18) © hiçbiri @ Bir teknik resimde delik için ölçü verilirken şu şekilde bir ölçü kullanılmış. Hata nerededir? Ø30H8{+5,+25} © H8 hatalıdır © +5 hatalıdır © +25 hatalıdır © Ø çap sembolü ile detay töleransın yanında kullanılmaz. © hiçbiri @ Sıkı geçmelerde yüzeyler yağlanırsa, yüzey prüzleri ezilmeyeceğinden hesaba katılmaz © Doğru © Yanlış @ Sıcak fretaj kullanıldığında yüzeyer malzeme çok sayıda (onlarca kez) söküp takılabilir, bir gevşeme gözükmez © Doğru © Yanlış @ Montajda çentik etkisinin önüne geçmek için kasnak uçları milin fatura kısmını biraz aşmalıdır. © Doğru © Yanlış @ Düz preste Fçak ve Fsök kuvvetleri aynı alınabilir. © Doğru © Yanlış @ Düz preste Fçak kuvveti montajın her aşamasında aynı değildir © Doğru © Yanlış @ Hangisi doğru ©Sağa helis vidalar sağa çevrilerek sıkılır. © Sola helisde eğik yüzey silindirin etrafına sola doğru sarılır. © İkisi de doğru. @ Bir vida üzerinde tek bir tane sarım bulunur ©Doğru ©Yanlış @ Hareket vidaları daha düşük tepe açılı yapılmalıdır. ©Doğru ©Yanlış @ Bir krikoda kullanmak üzere vida seçeceğiz. Bununla ilgili tavsiye yanlıştır. © Hatve açısı yüksek olursa az yük kaldırır. © Hatve açısı yüksek olursa verimi artar. ©Vida uç açısı artarsa yüke binince daha zor döner © En fazla yükü kare vida taşır. @ Withworth vidanın 1/6 uçları yuvarlatılır. © Doğru ©Yanlış @ Hangisi yanlıştır. © Trapez vidanın tepe açısı 30 derecedir ©Withworth vidanın tepe açısı 55 derecedir © Withworth vida hareket vidası olarak kullanılır. © Trapez vidanı üstü yuvarlatılmaz düzleştirilir. @ 2 ağızlı bir vida bir tur dönünce iki diş gider ©Doğru ©Yanlış @ St42 bir alaşımsız çeliktir. © Doğru ©Yanlış @ (6,8) bir civatanın akma mukavemeti için hangisi doğrudur. ©133 N/mm2 ©480 N/mm2 ©600 N/mm2 ©800 N/mm2 © hiçbiri @ Civata için hangisi doğrudur. ©Civata haddeleme ile üretilirse malzeme lifleri kopar zayıflar. ©Torna ile üretilirse malzeme yapısı bozulmaz daha sağlam kalır. © Otomat tezgahında tornamalama, haddelemeye göre daha ucuzdur. © hicbiri @ Pafta ile civata, kılavuzla somun islenir ©Doğru ©Yanlış @ Malzeme ısıtılıp haddeleme yapılmaz. Çünkü merdanelere yapışır. © Doğru ©Yanlış

MAKİNE ELAMANLARI ÇÖZÜMLERİ

1.



Program Çözümü

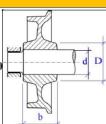
Sayısal değerler

```
d_aks = 60; //mm
D_gobek = 156; //mm
b_genislik = 90; //mm

\mu_surtunme = 0.8;
P_em = 40; //N/mm2
```

Cözüm

2.



Program Çözümü

Sayısal değerler

```
d_aks = 70; //mm
tolerans1 = 0;
tolerans2 = 25; //mikron, mil en küçük çapta, delikte en büyük çapta iken en gevşek
bağlantı olur. Bu nedenle bu tolerans hiç kullanılmaz. 0 da tüm "h" harfli
toleranslarda aynıdır.
P_motorgucu = 25; //kW
n_tekerdevri = 150; //d/d
µ_surtunme = 0.8;
D_gobek = d_aks * 2; //mm
b_genislik = 56; //mm
Rt = 10; //mikron
E = 205000; //N/mm2
```

Çözüm

$$M_b = 9550 \frac{P}{n}$$
 Mb=Md $M_s = k . M_d$ $P_{min} = \frac{2. M_s}{\pi . \mu . b. d^2}$ Çap farkına geçelim

```
A_sayisi = ((1 + C1 * C1) / (1 - C1 * C1)) - 0.3;

B_sayisi = ((1 + C2 * C2) / (1 - C2 * C2)) + 0.3;

\Deltamin = P_min * d_aks * (A_sayisi + B_sayisi)/ E;

\Deltamin = \Deltamin * 1000; //mm yi mikron çevirdi.

\deltaez = 2 * (0.6 * Rt + 0.6 * Rt);

Umin = \Deltamin + \deltaez;

Umin = Umin / 1000; //mm çevirdi.

Sonuc = d aks - Umin;
```

$$C_{1} = \frac{r_{i}}{r_{d}} \left[C_{2} = \frac{R_{i}}{R_{d}} \right]$$

$$\Delta = \Delta_{1} + \Delta_{2} = P.d \left[\frac{1}{E_{1}} \left(\frac{1 + C_{1}^{2}}{1 - C_{1}^{2}} - \vartheta_{1} \right) + \frac{1}{E_{2}} \left(\frac{1 + C_{2}^{2}}{1 - C_{2}^{2}} + \vartheta_{2} \right) \right]$$

$$\delta = 2 \left(0.6 R_{tm} + 0.6 R_{td} \right)$$

$$U_{min} = \Delta_{min} + \delta_{ez}$$

3.

Soru-3)(20p.) Şekildeki gibi miller üzerine sıkı bir şekilde geçirilmiş Rulmanlar, özel bir çektirme aparatı ile sökülmektedir. Anahtarla aparatın vidasını çevirince rulmanın içindeki mili çıkarmaktadır. Bu şekilde vidalı, iki kollu bir çektirme aparatı tasarlamak istiyoruz. Bir işçi L=30 cm boyundaki anahtarla en fazla F=40 kg lık bir kuvvet uygulayabileceğini varsayarsak mili çıkarmak için kaç kgf uygulanmış olur. (Metrik vida M20, diş yüksekliği t=1,66mm, hatve adımı h=2,5 mm, dişler arasındaki sürtünme katsayısı μ =0,5) ©1232,87109 ©1315,0625 ©1561,63672 ©1684,92383 ©2054,78515 ©2157,52441 ©2260,26367 ©2424,64648 ©2794,50781 ©2568,48144 ©3164,36914 ©3061,62988 ©3205,46484 ©3349,2998 ©3287,65625 ©3862,99609 ©......



Program Çözümü

Sayısal Değerler

```
L_anahtar = 30; //cm
F_isci = 40; //kgf
d_metrik = 20; //M20
t_dis = 1.66; //mm
h_hatve = 2.5; //mm
µ_surtunme = 0.5;
```

```
Çözüm
F_isci = F_isci * 9.81; //kgf-> N çevirdi.
L_anahtar = L_anahtar * 10; //cm -> mm çevirdi
Md_dondurme = F_isci * L_anahtar; //Nmm oldu.

d2_ortalama = d_metrik - t_dis;
r2_ortalama = d2_ortalama / 2;

FH_kuvvet = Md_dondurme / r2_ortalama; //FH diş
üstündeki çevresel kuvvet

α_radyan = Math. Atan (h_hatve / (Pi *
d2_ortalama));
μ_surtunme2 = μ_surtunme / Math. Cos (Radyan (30));
γ_Acisi2_radyan = Math. Atan (μ_surtunme2);

Fö_kuvvet = FH_kuvvet / Math. Tan (α_radyan +
γ_Acisi2_radyan); //N.

Fö_kuvvet = Fö_kuvvet / 9.81; //N-> kgf çevirdi>
```

Uygulanan moment

 $Md=F \times L$ $d_2 = d - t$

$$M_d = F_H. r_2$$

$$Tan \alpha = \frac{h}{\pi d_2}$$

$$\mu' = \mu/Cos(\frac{\beta}{2})$$

$$\mu' = Tan \gamma'$$

$$F_H = F_0 Tan(\alpha + \gamma')$$

4

Soru-4)(20p.) Bir önceki soruda aparatın kolları ve köprü kısmı dökümden yapılmıştır. Köprü içine açılan somunun dişleri en yüksek zorlanma durumunda sıyrılmaması için <u>somun yüksekliği olan m ne olmalıdır</u>? (Önceki soru kullanılıyor ama değerler değişiyor: Eksenel uygulanan kuvvet Fö= 15000 N,Civata metrik M20, diş yüksekliği t=1,66 mm, hatve adımı h=2,5 mm, , dökme demirin emniyetli yüzey basıncı Pem=40 N/mm2 dir ©1 ©4,6 ©2,8 ©3,7 ©6,4 ©6 ©7,2 ©7,9 ©8,6 ©10 ©10,7 ©11 ©11,5 ©12,8 ©12,5 ©13 ©.......

Program Çözümü

Sayısal Değerler

```
Cözüm
```

5.-METIN SORUSU

- @ Sıkı geçmelerde gevşeme ihtimaline karşı araya birde kama kullanılmalıdır? © Doğru © Yanlış
- @ Şıklardaki montaj toleranslarından hangisi en büyük sıkı geçme oluşturur? © Ø30H7/Ø30h6 © Ø30H7/Ø30d6 © Ø30H7/Ø30r6 © Ø30H7/Ø30r8 © hiçbiri
- @ Hangisi birim mil sisteminin bir ölçüsüdür © Ø30H7 © Ø30h6 © Ø30H © Ø30h
- @ Ø30H7{0,+21}/Ø30s6{+35,+48} için (Δmin , Δmaks) hangisinde doğru olarak gösterilmiştir. © (35,48) © (0,48) © (0,35) © (14,27) © (15,18) © hiçbiri " + //cevap (14,48)
- @ Bir teknik resimde delik için ölçü verilirken şu şekilde bir ölçü kullanılmış. Hata nerededir? Ø30H8{+5,+25} © H8 hatalıdır © +5 hatalıdır © +25 hatalıdır © Ø çap sembolü ile detay töleransın yanında kullanılmaz. © hiçbiri
- @ Sıkı geçmelerde yüzeyler yağlanırsa, yüzey prüzleri ezilmeyeceğinden hesaba katılmaz © Doğru © Yanlış
- @ Sıcak fretaj kullanıldığında malzeme çok sayıda (onlarca kez) söküp takılabilir, bir gevşeme gözükmez © Doğru © Yanlış
- @ Montajda çentik etkisinin önüne geçmek için kasnak uçları milin fatura kısmını biraz aşmalıdır. © Doğru © Yanlış
- @ Düz preste Fçak ve Fsök kuvvetleri aynı alınabilir.
 © Doğru © Yanlış
- @ Düz preste Fçak kuvveti montajın her asamasında aynı değildir © Doğru © Yanlıs
- @ Hangisi doğru ©Sağa helis vidalar sağa çevrilerek sıkılır. © Sola helisde eğik yüzey silindirin etrafına sola doğru sarılır. © İkisi de doğru.
- @ Bir vida üzerinde tek bir tane sarım bulunur ©Doğru ©Yanlış
- @ Hareket vidaları daha düşük tepe açılı yapılmalıdır.
 ©Doğru ©Yanlış
- @ Bir krikoda kullanmak üzere vida seçeceğiz. Bununla ilgili tavsiye yanlıştır. © Hatve açısı yüksek olursa az yük kaldırır. © Hatve açısı yüksek olursa verimi artar. ©Vida uç açısı artarsa yüke binince daha zor döner © En fazla yükü kare vida taşır.
- @ Withworth vidanın 1/6 uçları yuvarlatılır. © Doğru ©Yanlış
- @ Hangisi yanlıştır. © Trapez vidanın tepe açısı 30 derecedir ©Withworth vidanın tepe açısı 55 derecedir © Withworth vidan hareket vidası olarak kullanılır. © Trapez vidanı üstü yuvarlatılmaz düzleştirilir.
- @ 2 ağızlı bir vida bir tur dönünce iki diş gider ©Doğru ©Yanlış
- @ St42 bir alasımsız çeliktir. © Doğru ©Yanlış
- @ (6.8) bir civatanın akma mukavemeti için hanqisi doğrudur. ©133 N/mm2 ©480 N/mm2 ©600 N/mm2 ©800 N/mm2 © hiçbiri
- @ Civata için hangisi doğrudur. ©Civata haddeleme ile üretilirse malzeme lifleri kopar zayıflar. ©Torna ile üretilirse malzeme yapısı bozulmaz daha sağlam kalır. © Otomat tezgahında tornamalama, haddelemeye göre daha ucuzdur. © hiçbiri
- @ Pafta ile civata, kılavuzla somun işlenir ©Doğru ©Yanlış
- @ Malzeme ısıtılıp haddeleme yapılmaz. Çünkü merdanelere yapışır. © Doğru ©Yanlış

SINAVDAKİ KAĞITLARIN ÇÖZÜMLERİ

(2. Sorulardaki Koyu Rakam Kağıdın Referans numarasını göstermektedir.Bu rakamı not aldıysanız cevaplarınız aşağıkdaki tablodan kontrol edebilirsiniz.) 4. Sorularda üstte yuvarlama yapmayanların çözümleri de doğru kabul edildi. "/" işaretinden sonra gelen cevaplar bu soruların cevaplarıdır.

205023	, 1) 4972,04380444, 2) 78,9523191651119, 3) 1436,14770354322, 4) 13,5 /11,73
205025	, 1) 3674,5557333, 2) 68,9739425478623 3) 1939,50898142873, 4) 12 /10,64
205028	, 1) 7741,44, 2) 76,96449676911883) 1808,0474761644, 4) 9 /6,78
205051	, 1) 3237,5, 2) 71,9697964759467, 3) 3515,65547931832, 4) 11,25 /10,59
205056	, 1) 8108,9877333, 2) 62,9634673268498 3) 1563,86365528944, 4) 15,04 / 14,929
205175	, 1) 10921,2382222222, 2) 67,9669, 3) 3571,47063782484, 4) 9 / 6,92998
205192	, 1) 3505,632, 2) 73,9682623195399 3) 1937,79293609473, 4) 10 /9,07
205200	, 1) 6577,90848, 2) 65,9605339064666, 3) 2327,12161030315, 4) 14,84 /14,30
205217	, 1) 4446,158444444 2) 67,9750315202852, 3) 2413,57275970151, 4) 11,52 /11,33

205237	, 1) 8438,10343111111, 2) 78,962457, 3) 2472,79477403256, 4) 10,6 / 9,536750
205243	, 1) 3074,62826666667, 2) 78,9721, 3) 2992,7644625294, 4) 11,25 / 9,8699
205362	, 1) 5394,92352, 2) 74,9728966250448, 3) 3198,63771223206, 4) 14,84 /13,46
205422	, 1) 3867,5, 2) 75,97358299816113) 1935,87043747158, 4) 10,48/ 8,256
205428	, 1) 7394,01288889, 2) 66,9699902977445, 3) 2172,75575756521, 4) 12,5 /10,00
205434	, 1) 6258,8736, 2) 66,97483, 3) 2269,25224406661, 4) 9 / 6,92998
205455	, 1) 7435,8336, 2) 71,9593578869085, 3) 941,921775938713, 4) 12,72 /10,89
205461	, 1) 6555,7632, 2) 63,9577213291335, 3) 2727,65149117644, 4) 10,6/10,403
205600	, 1) 4068,02, 2) 60,9528120948379 3) 2796,47476771001, 4) 14 /12,24
205628	, 1) 7392,84972444444, 2) 66,9543862363685, 3) 2315,04782724837, 4) 14 /13,23
205639	, 1) 6043,9932, 2) 78,954240454281 3) 1964,46500155216, 4) 18,8 /17,41
205656	, 1) 2333,333333333333, 2) 61,9423275295417, 3) 2421,62330449375, 4) 8,64/7,38
205866	, 1) 7469,696, 2) 66,9613897668187 3) 1692,15343435827, 4) 15,75 /14,47
205889	, 1) 6685,70112, 2) 65,9641475405514, 3) 1978,00936637399, 4) 10,48 / 9,28
205958	, 1) 6627,54752, 2) 66,9546053166321 3) 1843,94128395187, 4) 11,52 /10,96
205983	, 1) 4274,4832, 2) 69,9572077684438, 3) 3212,05195488098, 4) 10 /9,75
	<u> </u>